

[19]

№ 478

STAN PLEBANII POGIRSKIEJ PODCZAS WIZYTY
GENERALNEJ ODEMNIĘ KSIĘDZA JÓZEFA
ZABIELSKIEGO, KANONIKA INFLANTSKIEGO,
DZIEKANA WIŁKOMIERSKIEGO, PLEBANA
ŻEJMEŃSKIEGO, SPORZĄDZONY I ZWERYFIKOWANY
ROKU 1784 MCA FEBRUARII 10 DNIA

KOŚCIÓŁ

Kościół pogirski fundowany jest od jww. jpp. Gabryela podkomorzego upitskiego, starosty nowomłyńskiego, Krzysztofa marszałka powiatu upitskiego, starosty abelniskiego, księdza Jana Karola proboszcza katedralnego wileńskiego, sekretarza Wielkiego Księstwa Litewskiego, braci rodzonych Białozorów, dziedziców dóbr Pogir, w roku 1626 miesiąca augusta dnia 6 datowany, tegoż roku, miesiąca i dnia w Trybunale Głównym Wielkiego Księstwa Litewskiego przyznaniem legalizowany fundusz.

Po spaleniu przez Moskwę czasu inkursji za Augusta III, jks. Ignacy Pękoszewski, pleban pogirski nowy, wystawił kościół drewniany w roku 1742, którego budowla jest taka. Stawiony z drzewa sosnowego i jodłowego na krzyż z dwoma przy facjacie wieżami, na których dwa są krzyże niemałe, trzeci na facjacie. Na wierzchu kościoła z końca jest kopułka, na tej jest krzyż niemały. Gontami cały nowo kryty. Dokoła kościoła podmurowanie dano nowe z kamieni samego, tylko potrzebuje, opierzenia do czego już jest materiał wygotowany. Wejście do tego kościoła jest od zachodu słońca. Drzwi troje bez zamknięcia w babińcu. Drzwi kościelne wielkie sosnowe podwójne na zawiasach żelaznych, zasuwające się ze środka. W tym kościele ołtarzów jest sześć nowych, stolarskiej i snycerskiej dobrej roboty, malowanych i pozłacanych. Ołtarz wielki razem z dwoma ołtarzami na bokach z sobą złączonymi nowy, malowany cały i po części pozłacany. W ołtarzu wielkim jest obraz Najświętszej Marii Panny łaskami słynący. Nie masz cudów opisanych, ale dowodem są wiele srebrnych tabliczek temu miejscu ofiarowanych. Na drugiej kondygnacji jest zawieszona kartyna na kitajce żółtej. Na boku a parte Ewangelii ołtarz jest, w którym obraz Wniebowzięcia Pańskiego, na drugiej kondygnacji obraz Ś. Jana Nepomucena. A cornu Epistolae obraz Ś. Józefa,

na drugiej kondygnacji obraz Ś. Michała. Przy tych ołtarzach są gradusy podwójne stolarskiej roboty, nowo malowane. Pod ołtarzem jest sklep nowo murowany fundatorki bez sklepienia. Przed ołtarzem krata duża z balasami, nowa, malowana. Posadzka od wielkiego ołtarza aż do zakrystii z dylów jodłowych, dalej z cegły. [l. 95v]

Od wielkiego ołtarza po prawej ręce jest kaplica, w której ołtarz nowy, wielki, snycerskiej roboty, malowany i pozłacany. W nim obraz jest Najświętszej Panny Różańcowej, na drugiej kondygnacji obraz Ś. Wincentego Fereriusza. W tejże kaplicy jest konfesjonał stolarskiej roboty, przez który jest wejście na wschody do ambony. Ta całe pięknej snycerskiej roboty różnymi figurami przyozdobiona, wielka, malowana, pozłacana cała. Z lewej strony od wielkiego ołtarza jest druga kaplica. W niej jest ołtarz wielki, nowy, malowany i pozłacany, z figurą Pana Jezusa Antokolskiego. Na jednym boku obraz Ś. Jana Chrzciciela, na drugim boku Ś. Jana Ewangelisty. Na drugiej kondygnacji figura Pana Jezusa na krzyżu rozpięta. Na jednej stronie dwa obrazy Ś. Franciszka Serafickiego i Ś. Stanisława Kostki, na drugiej stronie także dwa obrazy Ś. Antoniego i Ś. Alojzego. W tejże kaplicy przy boku ołtarz niewielki, snycerskiej roboty, malowany i pozłacany. W nim obraz Ś. Tadeusza, na drugiej kondygnacji obraz Ś. Józefa. Naprzeciw tego ołtarza konfesjonał nowy, malowany. Pod amboną trzeci. Na chórze pozytyw nowy z dwoma miechami, niemalowany, kosztujący 300 talarów bitych z okładem. Kotły nowe, trzy trąby polowe stare. Dwie waltornie, do używania niezdatne. Chrzcielnica nowa za kratą przed wielkim ołtarzem, malowana, w niej naczynie nowe mosiężne.

Ołtarzyki dwa brackie noszące nowe, snycerskiej roboty, malowane. W całym kościele okien 12. Te potrzebują naprawy. Ławek trzy.

Zakrystia jedna po prawej stronie wielkiego ołtarza, przechoża, w niej żadnego złożenia nie ma, okno jedne duże z kratą żelazną, drzwi dwoje na zawiasach żelaznych, przy jednych zamek wewnętrzny żelazny. Zakrystia druga po lewej stronie, w niej szafa duża, drzewem jasionowym wysadzana, stół sukrem zielonym obity. Szufłady jasionowe, szafki na kielichy cztery, we środku piąta wielka. W niej lustro arkuszowe słuckie. Lawaterz mosiężny. Okno jedne z kratą żelazną. Drzwi jedne na zawiasach żelaznych. Zamek przy nich duży wiszący.

Kościół erygowany jest pod tytułem Nawiedzenia Najświętszej Marii Panny, benedykowany. Trzy są oprócz zwyczajnych w roku uroczystości: Nawiedzenia, Wniebowzięcia i Różańcowej Najświętszej Marii Panny. Konkurs ludzi zawsze jest znaczny. Obligacji w tygodniu funduszowych dwie, altaryjskich dwie, która jest fundowana przez w Bogu zeszłego wjks. Krzysztofa Białożora kanonika wileńskiego w roku 1741 miesiąca apryla dnia 11. Msza też jedna w tygodniu z zapisu legacyjnego jp. Jahałkowskiego. [l. 96]

SPRZĘT KOŚCIELNY

- Monstrancja kształtnej roboty, częścią pozłacana, ważąca funtów 4.
 Puszka wielka nowa, cała pozłacana, ważąca funtów 3.
 Puszka druga mała, ze środka pozłacana, ważąca pół funta.
 Kielich srebrny, pozłacany cały, z patyną pozłacaną, waży półtora funta.
 Kielich srebrny z patyną, wewnątrz pozłacany, waży funta półtora.
 Kielich srebrny z patyną wewnątrz pozłacany, waży trzy ćwierci funta.
 Kielich srebrny, wewnątrz pozłacany, z patyną, waży funt 1.
 Kielich srebrny, wewnątrz pozłacany, z patyną, waży pół funta.
 Ampulek srebrnych para, ważących pół funta. Taca do nich mosiężna.
 Lampa srebrna przed wielkim ołtarzem wielkim zawieszona, waży funt 1.
 Krzyż srebrny stary, ważący funtów dwa i pół.
 Suknia w ołtarzu wielkim srebrna, po części pozłacana jedna.
 Srebra ze wszystkich wotów i blach różnych srebrnych waży funtów 35.
 Talar bity pod szteflem Najświętszej Marii Panny 1.
 Dystynktorium kanonii wileńskiej z łańcuszkiem złotym 1.
 Łancużek srebrny z krzyżykiem maluskim,
 Krzyżyk srebrny ze szkłem szotskim.
 Pereł małych sznurków dwa.
 Koralów sznurków dwanaście.
 Pierścionek złoty 1.
 Blacha oficerska pozłacana jedna.
 Vasculum do chorych stare jedno.
 Trybularzów mosiężnych dwa. Jeden z nich do używania niezdatny.
 Kociołek do wody święconej mosiężny.
 Vascula ad Olea Sacra cynowe w puszkach blaszanych 2.
 Lichtarzów cynowych starych sześć.
 Lichtarzów cynowych większych nowych sześć.
 Lichtarzów cynowych małych osiem.
 Lichtarzów drewnianych par sześć.
 Lustra w ołtarzu wielkim słuckie arkuszowe dwa.
10. Ornat bogaty, na dnie gredyturowym kwiaty złote ze srebrem, kampana srebrna, stuła, manipularz i ubranie na kielich, podszyty kitajem ceglasmym, nowy jeden.
 Dalmatyki tejże materii z stułą i dwoma manipularzami para 1.
 Kapa tejże materii z spięciem srebrnym 1.
20. Ornat blade czerwony w kwiaty srebrne, stuła, manipularz, ubranie na kielich, podszyty atłasem niebieskim 1.
30. Ornat biały w kwiaty srebrne, stuła, manipularz, ubranie na kielich 1.
40. Ornat niebieski morowy, z kolumną bogatą białą, podszyty kitajką żółtą, stuła, manipularz i ubranie na kielich.

50. Ornat także bogatej materii 1.

Kapa bogata obnoszona, podszyta kitajką karmazynową, z haftkami srebrnymi.

Kapa stara bez podszewki, materii jedwabnej 1.

60. Ornat zielony bogaty z kolumną lamową białą, obnoszony, z stułą i manipularzem. [l. 96v]

70. Ornat biały z kolumną sztofową niebieską, w koło kampana srebrna, stuła, manipularz i ubranie na kielich.

80. Ornat sztofowy niebieski z kolumną białą, stuła, manipularz.

90. Ornat gredyturowy niebieski z kolumną białą, stuła, manipularz i ubranie na kielich.

10. Ornat w kwiaty niebieski, kolumna drojetowa biała, galonik srebrny, stuła, manipularz i ubranie na kielich.

11. Ornat wpół atłasowy w paski czerwone z białym, stuła, manipularz i ubranie na kielich, galonik bantajerowy żółty.

12. Ornat adamaszkowy fioletowy w kwiaty złote, kampana złota, obnoszony, stuła, manipularz i całe ubrania, podszyty karmazynową kitajką.

13. Ornat atłasowy czarny z kolumną białą w kwiaty, stuła, manipularz i ubranie na kielich, galonik srebrny.

14. Ornat sztofowy żałobny, stuła, manipularz i ubranie na kielich.

15. Ornat drojetowy czarny z kolumną manczestrową, koloru oliwkowego, stuła, manipularz i ubranie na kielich.

16. Ornat barakanowy czarny, z galonikiem srebrnym, stuła, manipularz i ubranie na kielich.

17. Ornat kamałejkowy czarny z kolumną kitajki fioletowej, galonik bantajerowy żółty, do używania mniej zdatny.

Antependium morowe białe, wyszywane złotem i jedwabiem.

Baldachim pojedynkowy z sztofu w kwiaty srebrne, galonik i frędzelka złota, podszyty pół atłasikiem białym.

18. Ornat fioletowy materii sztofowej bogatej, z galonikiem srebrnym, podszyty astrachanią zieloną, z stułą, manipularzem i całym ubraniem.

Kapa manczestrowa żałobna, z brzegami i kapturem materii fioletowej sztofowej bogatej, z galonikiem srebrnym, podszyta astrachanią zieloną, nowa 1.

Umbraculum wyszywane złotem.

Galonów żółtych szerokich łokci 8.

Galonów wąskich w różnych kawałkach łokci 8.

Choraży materialnych cztery, a piąta nowa.

Procesji świętych pięć, a szósta żałobna.

Proporów par cztery.

Zasłonek bogatych przy wielkim ołtarzu par dwie.

Zasłonek gazowych z kampaną srebrną para jedna.

- Zasłonek kitajki żółtej para jedna.
 Dywanik sukienny, na którym kartyna zawieszona.
 Całun sukna czarnego z krzyżem białym, nowy 1.
 Sukno czarne do obicia ambony 1, używane.
 Adamaszku starego niebieskiego półtora łokcia, kałamejki łokci pięć i trzy ćwierci, kitajki mienionej łokci dwa i 3 ćwierci.
 Towalnia gredyturu białego, wyszywana złotem i jedwabiem.
 Towalnia rąbkowa, wyszywana złotem i jedwabiem.
 Towalnia płótna szwabskiego, wyszywana złotem i jedwabiem. [l. 97]
 Towalnia płótna holenderskiego, wyszywana, stara.
 Towalnia szwabska stara z korunką holenderską.
 Towalnia płótna holenderskiego, wyszywana superfinem.
 Towalnia holenderskiego płótna stara, końce wyszywane.
 Towalni ordynaryjnych tkackich sztuk in unum 90.
 Sztuczka rąbkowa z wyszywanemi końcami na okrycie portatyłu.
 Sztuczka holenderskiego płótna stara, wyszywana złotem, do portatyłu.
 Przyszpilka holenderskiego płótna, wyszywana złotem.
 Przyszpilka holender. stara, z siatką po końcach, wyszywana.
 Przyszpilka holender. wyszywana z korunką holenderską.
 Korporałów wszystkich in unum sztuk 16.
 Puryfikaterzów wszystkich sztuk in unum 36.
 Ręczników do lawaterza w zakrystii sztuk 4.
 Ręczników do ołtarzów in unum sztuk 17.
 Alba płótna szwabskiego z korunką holenderską 2.
 Alba płótna szwabskiego, poły i rękawy wyszywane złotem 1.
 Alba płótna holenderskiego z korunką holenderską 1.
 Alba płótna szwabskiego z siatką około poł 1.
 Alb tkackich in unum sztuk 5.
 Pasek jedwabny karmazynowy 1.
 Pasków nicianych dwa.
 Komż płótna holenderskiego 4, muślinowa zaś 1.
 Komż ordynaryjnych tkackich 8.
 Mszalów starych trzy, a jeden nowy mały.
 Mszalików rekwalnych dwa.
 Agendka jedna większa stara, a dwie małe.
 Antyfonarz na chórze jeden.
 Lampa w kościele prócz świętych dni więcej się nie pali, gdyż na to funduszu niema.
 Cmentarz w koło kościoła jest oparkaniony i zamykany.
 Dzwonnicy udzielnej niema. Dzwony dwa niemałe zawieszzone w wieży są kościelnej.

Sygnaturka na facjacie kościoła 1.
 Dzwonek przy zakrystii 1.
 Dzwonków przy ołtarzach 4.
 Portatylów trzy.
 Krzyżów drewnianych na ołtarzach 6.
 Krzyż na procesję snycerskiej roboty drewniany 1.
 Krzyż bracki drewniany stary 1.
 Katafalk na czterech gradusach z kolumnami 1. [l. 97v]

SZPITAL

Szpitalu przy kościele pogirskim nie ma, gdyż nie ma i placu, na którym mógł być postawiony, ani też funduszu żadnego. Ubodzy przy kościele pogirskim mają stancje u mieszczan, a z opatrzenia parafii żywność. Zabudowanie jest na placu kościelnym, w którym mieszka zakrystian, sień, piekarnia z komorą, świronek i obórka z płotu grodzona. Na tymże podwórzu jest drugi budynek, izba alkierzem i komorą. Ten był obrócony na szkołę parafialną, lecz że żadnego konkursu nie było, a to że nie masz stancji dla studentów, budynek ten obrócony jest dla mieszkańca, za którego płaci do roku złotych dwanaście.

PLEBAN

Rządzi tym kościołem jks. Józef Wieliczko, urodzony roku 1750 mca marca dnia 18 w powiecie wilkomierskim parafii szatskiej. Edukował się w seminarium wileńskim diecezjalnym od roku 1767 do roku 1773, w którym wyświęcony został na altarią szatską. Inwestywany na plebanią pogirską roku 1774 mca 7bra dnia 28 za prezentami jww. jpp. Józefa i Antoniny z Białożorów Ogińskich starostów dorsuniskich. Tenże trzyma i altarią pogirską za prezentami wjp. Józefa Białożora skarbnika pttu upitskiego. i takowa prezenta nie była kwestionowana. Chowa do potrzeby swojej jednego wikariusza jks. Benedykta Miłaszewicza, urodzonego w Księstwie Żmudzkim, powiecie widuklewskim, roku 1753 marca 25 dnia. Edukował się w seminarium diecezjalnym wileńskim, wyświęcony został roku 1779 na prowizją kościoła podbirżańskiego. Mieszka przy kościele pogirskim od roku 1781 mca 9bra dnia 28. Odbywa posługi kościelne z równą ochotą, jak zdatnością. Bierze kapitulacji złotych 200 i media accidentia.

BRACTWA

Przy kościele pogirskim jest jedne bractwo Różańcowe, od jak dawnego czasu i przez kogo wprowadzone, nie masz wiadomości. Nie masz osobliwych

powinności prócz powszechnych. Składek żadnych nie czynią, po kwestę nie idą, bo ta więcej czyni zgorzenia i przyczyny do wymówek, niżeli zysku. Własnego ołtarza nie ma, ani sprzętu. Uroczystości są zwyczajne i odpusty.

ZAKONNICY

Zakonnych, klasztorów żadnych nie ma w parafii.

PLEBANIA

Pogirska plebania położona jest obok cmentarza kościelnego, oparkanionego okrągłakami jodłowymi, oddalona od kościoła na sto kroków, stawiona z drzewa jodłowego przez ś. p. jks. Ignacego Daukszy roku 1764, a przez terażniejszego na nowo wyreperowana. Zabudowanie jest jej takie: w wejściu do sieni drzwi podwójne jodłowe na zawiasach żelaznych, z klamką i zasuwką żelazną, sionka niewielkie, w nich przez ściankę murowaną kuchenka i dwa kominy, w tym roku wyprowadzone. Po prawej stronie z sieni **pokój pierwszy**. Do niego drzwi jodłowe na zawiasach żelaznych, zamek mosiężny, w pokoju okna 4 nowe futrowane jasionowe, w kit osadzone, z zaszczepkami [l. 98] na zawiasach żelaznych, lamperia z filongami, obicie papierowe, kominek i piec na dwa pokoje z kaflów kafowych, pasy i facjata biała. **Pokój drugi**. Do niego drzwi jodłowe podwójne, nowe, na zawiasach żelaznych, zamek mosiężny, okno jedno nowe, w kit osadzone, na zawiasach z zaszczepkami żelaznymi, lamperia jodłowa z filagami, obicie papierowe. Posadzka taflowa, pasy jasionowe, alkowa futrowana deskami, po jednej stronie kancelarjka z biblioteką, po drugiej stronie apteczka. Drzwi do nich sosnowe, zamki wewnętrzne żelazne. W tymże pokoju drzwi drugie jodłowe podwójne, na zawiasach żelaznych, zamek mosiężny, do sali. W niej okien nowych trzy jasionowych, w kit oprawnych, z zawiaskami i zaszczepkami żelaznymi. Piec nowy z kaflów białych, pasy hafowe i facjata. Posadzka taflowa, pasy czarnej olchy, od środka sali drzwi podwójne do kuchni na zawiasach żelaznych z zasuwką.

Z drugiej strony po lewej ręce z sieni drzwi do pokoju na zawiasach żelaznych z zaszczepką i klamką, w nim okien nowych cztery, w kit osadzonych, na zawiasach żelaznych, podłoga z desek jodłowych, stara. Piec na dwa pokoje nowy z kaflów kafowych, szafka nowo wymurowana bez zamknięcia. Z tego pokoju drzwi na zawiasach żelaznych z zamkiem żelaznym do pokoju, gdzie okna dwa nowe, w kit osadzone, alkowa i z niej drzwi do kredensu na zawiasach żelaznych z zaszczepką, w nim okienko do ulicy szklane małe, drugie jodłowe stolarskiej roboty, na zawiasach angielskich żelaznych, zameczek wewnętrzny, do sali. Z tego pokoju drzwi nowe jodłowe podwójne, na zawiasach żelaznych, zamek mosiężny, do sali. Plebania nowo kryta słomą pod łopatą.

Z plebanii wychodząc po prawej ręce uraz, w końcu budynku nad kanałem lodownia nowo stawiona, słomą kryta, do niej drzwi dwoje na zawiasach żelaznych z zamkami wewnętrznymi. Rów około okopany do kanału. Za lodownią w końcu folwark, w sieni kuchnia wielka, z niej po prawej stronie izba wielka z czterema oknami, piec piekarski z kaflów niebieskich, obok spiżarnia. Z drugiej strony piekarnia wielka z komorą, nowo przestawione, słomą kryty nowo.

Za folwarkiem, w końcu kanału, browarek stary, z łazienką trzysąźniową, przy niej studnia, słomą kryty, cały potrzebuje reparacji. W końcu folwarku warzywnia nowo słomą kryta i ptasznik stary.

Na froncie plebanii stajnia z wozownią, słomą kryte, potrzebuje przestawienia. Studnia, do której nowy zrab dany, przy nich ogród wielki warzywny.

Po lewej stronie plebanii piwniczka stara, słomą nowo kryta, przy niej świren podwójny. Drzwi do nich dwoje na zawiasach [l. 98v] żelaznych, zamki wewnętrzne. Po końcach dwie stancyjki do złożenia rzeczy, słomą kryty. Przy nim ogród warzywny. Na boku obórki stare, a w końcu odrynka trzyścienna. Druga odryna nowa, z płotu grodzona, w niej złożone tarcice do opierzenia kościoła. Gumienko niewielkie, niedawno przestawione, słomą kryte.

Gruntu przy plebanii wiele być powinno, nie masz wiadomości. Z zapisu funduszowego włóka być powinna na organistę, ale jej w posesji niema. Wszystkiego gruntu w polach pogirskich wyrzuconego w różnych najdrobniejszych sznurkach może być pół włóki, na którym się wysiewa ordynaryjnie w jednej zmianie beczka żyta, w drugiej sześć ośminek, w trzeciej pięć ośminek. Grunt przy czarnej ziemi, w nizinie urodzaj pomierny. Graniczy z dworem jw. starościny dorsuniskiej Poabelem i mieszczaninami pogirskimi, z folwarkiem w. jej mość pani Zofii Gąseckiej, rotmistrzowej. buławy polnej wojsk W. Ks. Litt., Pogirelem zwane, z folwarkiem wjp. Michała Kuszelewskiego rotmistrza pttu upitskiego, wsią jo. księcia wojewody wileńskiego Radziwiły, okolicą Mowlami, chłopami wjp. Lackiego chorążego województwa trockiego.

We wsi Jaczunach z zapisu testamentowego ś. p. Gabryela Białożora podkomorzego pttu upitskiego jest grunt pół włóki w szachownicach, między gruntami wsi Jaczun jw. Ogińskiej starościny dorsuniskiej i wjp. Kuszelewskim rotmistrem pttu upitskiego. Na tym gruncie mieszka chłop jeden wolny, idzie na pańszczyznę po trzy dni na tydzień.

FOLWARK

Folwark o milę, nazywający się Żyżmy, alias Koruciszki, z zapisu funduszowego w szachownicach, między okolicami Żyżmy i Powiłańce

zwanymi, między folwarkiem Żyżmami wjp. Ordyńca rotmistrza pttu wilkomierskiego, wsią jegoż Użurojściami i wsią Gudelami jw. jp. Szymona Zabięły generała lejtnanta wojsk W. Ks. Litt. Jest dyferencji nie mało między graniczącymi. Na gruntach tego folwarku niedawno ludzi osadzonych dwóch wieczystych, a trzeci w okolicy Żyżmach, których powinność, siemienistość i majątek opisuje się poniżej. Place, jakie ma w mieście na zabudowanie własne i innych, wyraziło się wyżej. Kamienicy, miasteczka, lasu, boru, puszczy, stawów, jezior nie ma, ani wstępu do nich. Siana wozów letnich miewa do 40. Chowa gospodarza, parobka, gospodynię, dziewczkę i pastuszkę. Podatku razem z ludźmi swymi płaci na ratę jedną złotych polskich 80 gr. 26 szeląg 2. Czopowego i młynowego nie płaci, bo karczmy i młynu niema. Do chorych ksiądz na swoich koniach jeździ. [l. 99]

STAN PODDANYCH

WIEŚ ŻYŻMY

1. Antoni Iłas, żonaty, ma synów 2, córkę 1, koni 3, woły 2, krowy 4. Żyta regularnie wysiewa purów 8.

2. Andrzej Iłas, żonaty, niedawno osadzony, ma syna 1, konia 1, woły 2, krowy 3. Wysiewa żyta purów 12.

3. Jan Stogis, żonaty, ma synów 2, córki 2, koni 3, woły 4, krów 6. Wysiewa żyta purów 12.

Powinność ich jest od Ś. Jerzego do Wszystkich Świętych iść samowtór z bydlęm na swoim chlebie po trzy dni, od Wszystkich zaś Świętych do Ś. Jerzego z koniem bez antrynika takż po 3 dni. Zimą drogę do Wilna odbyć. Podymnego płacą na ratę po zł. 5 gr. 3. W powiecie upitskim o mil dwanaście od Pogir z zapisu funduszowego wieś Szyłejkany w parafii woszkowskiej diecezji Żmudzkiej, ograniczona i kopcami osypana przez komornika za dekretem komisji przez sejm wyznaczonej w roku 1775. Graniczy ze trzech stron z dobrami wjp. Andrzeja Staszewskiego stolnika pttu upitskiego, Dzwonagale zwanemi, a z czwartej strony ze wsią Wojnerami od starostwa gulbińskiego. W niej mieszka ludzi wieczystych siedmiu, których płata czynszów, siemienistość i majątek jest taki.

WIEŚ SZYŁEJKANY

10. Andrzej Żemalis, żonaty, ma syna 1, córki 2, koni 5, wołów 2, krów 7, płaci czynszu talarów bitych 15. Wysiewa żyta purów 12.

20. Jakub Stogis, żonaty, ma synów 4, koni 4, woły 2, krów 6, płaci czynszu talarów bitych 15. Wysiewa żyta purów 12.

30. Stefan Stogis, żonaty, ma synów 2, córki 3, koni 4, wołów 2, krów 7, płaci czynszu talarów bitych 15. Wysiewa żyta purów 12.

40. Jan Stajackas, żonaty, ma syna 1, córkę 1, koni 3, wołów 2, krów 5, płaci czynszu talarów bitych 15. Wysiewa żyta purów 12.

50. Jerzy Wialzis, żonaty, wolny, ma syna 1, koni 5, wołów 2, krów 6, czynszu płaci talarów bitych 15. Wysiewa żyta purów 12.

60. Paweł Żamalis, żonaty, ma synów 2, córkę 1, koni 6, wołów 3, krów 8, płaci czynszu talarów bitych 15. Wysiewa żyta purów 12.

70. Józef Miķałas, żonaty, ma synów 2, córek 2, koni 4, wołu 1, krów 4, płaci czynszu talarów bitych 15. Wysiewa żyta purów 12.

Podróżczyzna zimą do Rygi. Podymnego płacą na ratę po złotych 5 groszy 3 szeląg 2. Proceder o części tej wioski wjp. Tomasza Jankiewicza regenta grodzkiego pttu upitskiego za kadukiem w ziemstwie upitskim od lat kilku zaczęty.

Druga wieś także w powiecie upitskim parafii krukowskiej diecezji żmudzkiej, o mil 15 od Pogir, w niej z zapisu funduszowego włók znajduje się pięć, morgów trzy, graniczy jednym końcem [l. 99v] i bokiem z dobrami wjp. Wiganta porucznika JKMci Krotoszyn zwanemi, drugim bokiem z dobrami wjp. Wiganta porucznika wojsk pruskich i wjp. Kuleszy podczaszego upitskiego Lassy zwanemi, a z końca z okolica Leparami, tam jest niewielka dyferencja, mieszka w niej ludzi czterech, a piąta pustosz. Płata czynszów, siemienistość i majątek jest taki.

WIEŚ BITUŹE

10. Adam Juczas, żonaty, ma synów 2, córek 2 i brata jednego, koni 4, wołów 3, krów 6, płaci czynszu talarów bitych 11. Wysiewa purów żyta 10.

20. Michał Mikołajtis, żonaty, ma syna 1, córki 3, braci 2, koni 3, wołów 2, krów 5, płaci czynszu talarów bitych 11. Wysiewa żyta purów 10.

30. Paweł Mikołajtis, żonaty, bezdzietny, ma koni 5, wołów 2, krów 7, płaci czynszu talarów bitych 11. Wysiewa żyta purów 10.

40. Abraham Juczas, żonaty, ma syna 1, córek 2, koni 2, wołów 2, krów 4, płaci czynszu talarów bitych 11. Wysiewa żyta purów 10.

Podróżczyzna zimą do Rygi. Płacą podymnego na ratę po złotych 5 gr. 3 szel. 2. Zbożowego zsyphu nie ma żadnego, ani karczem żadnych w nich, ani młynu.

PARAFIA

Pogirska parafia w powiecie wilkomierskim położona, graniczy z parafiami troupięską, siesicką, szatską, remigolską i wodaklańską. Długa mil dwie, szeroka pułtorej mili. Od kościoła parafialnego do granicy parafii siesickiej

trzy ćwierć mili, do szatskiej granicy mila, do remigolskiej granicy mila i ćwierć, do wodaklańskiej granicy mila.

Kolacja plebanii pogirskiej prawem sukcesyjnym jako dziedzicze dóbr Pogir należy do jaśnie wielmożnej jej mści pani Antoniny z Białożorów Ogińskiej starościny dorsuniskiej, bez kwestii żadnej i wątpliwości. Prócz tego, innego miasteczka nie ma.

Dwór Poabel jwj. pani Antoniny z Białożorów Ogińskiej starościny dorsuniskiej, ćwierć mili od kościoła. Do niego wioski 6: Runejkie pół mili, wieś Bityny pół mili, Jaczuny pół mili, Nowiki ćwierć mili, Bernaty ćwierć mili, Gryniszki tyleż, Leluny ćwierć mili.

Dwór Pogirele wjp. Zofii Gąseckiej rotmistrzowej buławy polnej W. Ks. Litt, o ćwierć mili od kościoła. Wioski 3: Nowosiadzie wieś pół mili, Borejsze pół mili, Rychliszki pół mili.

Dwór Wojewodziszki wjp. Michała Kuszelewskiego rotmistrza [l. 100] i mostowniczego powiatu upitskiego, o ćwierć mili od kościoła, i wioska Wojewodziszki w tejże odległości.

Dwór Żejmele wjp. Onufrego Lackiego chorążego województwa trockiego, o trzy ćwierć mili od kościoła. Wioski 3 do niego: wioska Bebriki 3 ćwierć mili, Pogury tyleż, Moyszmy przez pole od kościoła.

Dwór Wojszkany jwjp. Ignacego Zabięły marszałka powiatu kowieńskiego, pół mili od kościoła. Wioski do niego 8: wieś Margie pół mili, Czerele tyleż, Żyłańce tyleż, Wiwiańce trzy ćwierci mili, Płankie toż samo, Liwiszki tyleż, Żeganie pół mili, Darguże tyleż.

Dwórki Wojszkany jw. pp. Antoniego Kozakowskiego skarbnika i Gintowta Jakuba, pół mili od kościoła z górą.

Folwark Wojszkany, do plebanii wędziagolskiej należący, pół mili.

Dwór Wojszkany wjp. Wiktorego Kocięła podczaszego, pół mili.

Dwór Pouśłów wjp. Antoniego Domejki rotmistrza powiatu upitskiego, i wieś Biczule, o milę od kościoła.

Folwark Pouśłów jj. ksks. piarów poniewieskich, wioski Kiewiańce i Swinegole, o milę od kościoła.

Dwór Żyżmy wjp. Marcina Ordyńca rotmistrza powiatu wiłkomierskiego, o milę. Wsie Użurojście i Łaukogol, także o milę.

Dworek wjp. Onufrego Wyrwicza rotmistrza powiatu upitskiego w Użurojściu, o milę.

Dwór Żyżmy wjp. Aleksandra Hoppena rotmistrza powiatu wiłkomierskiego, pół mili, wioski Medynce o milę, Zaprany o pół mili.

Dwór Dejnje wjp. Hieronima Żeromskiego porucznika wiłkomierskiego, pół mili, wioska Bityny pół mili.

Wsie Kieturakie i Mieszkucie pół mili, wjp. Jakuba Gruzewskiego starosty szpiglewskiego i jungielskiego.

Wioska Iszlouże jw. jp. Ignacego Zabiety marszałka powiatu kowieńskiego, o milę, i Pakście tegoż takż o milę.

Wioski Maciańce i Niemionańce trzy ćwierć mili, wjp. Dougiały horodniczego powiatu wiłkomierskiego.

Wieś Gudale o milę, jw. jp. Szymona Zabiety generała leutenaanta W. Ks. L. Okolica Surodgoł o milę od kościoła.

Okolica Żyżmy o milę od kościoła.

Okolica Pesle pół mili. Okolica Gumbie trzy ćwierć mili.

Okolica Powiańce trzy ćwierć mili. Okolica Mowle pół ćwierć mili. Wioska Szymonance pół mili, wjp. Kończynej podczasz[ycznej] powiatu wiłkomierskiego. Wioska Krejwie wjp. Grużewskiego starosty, pół ćwierć mili. Wioska Koupy przez pole, jo. kscia Radziwiłły woiewody wilenskiego.

Wioska Kurany jw. jp. Zyberka woiewody inflantskiego, pół mili.

Dworek Bokony wjp. Antoniego Pietruszkiewicza lowczego inflantskiego, pół mili.

Innej religii nie ma, prócz samych żydów w parafii, których mężczyzn [l. 100v] 40, kobiet 42, dzieci onych 85. Ci należą do kahału szatskiego, nie mają osobnej dla siebie szkoły.

Kościół filialnego nie ma żadnego. Kaplice w parafii dwie są. Jedna w Woyszkunach jw. jp. Ignacego Zabiety marszałka powiatu kowieńskiego, osobno postawiona, nie ma indultu, gdyż sami tu nie mieszkają. Druga takż w Woyszkunach wjpp. Kocielew podczaszych starodubskich, dobrze opatrzona, oddzielna od mieszkania, ale indultu nie ma. Zabobonów nie ma. Ubogich dwóch tylko włączających się w parafii.

SZKOŁA

Szkoły parafialnej przy kościele pogirskim nie ma regularnej, bo nie masz miejsca i placu, gdzieżby zabudowana była. Dyrektora chowano przez kilka lat, ale że się nie zbierali do szkół dla niedostatku stancji, zatym ten odprawiony został.

SUMY

Na altarią pogirską funduszem zapisał wjks. Krzysztof Brodka Białożor kanonik wileński # 500. Za obliem jw. jks. Sapiehy koadjutora wileńskiego ta jest zalokowana na hrabstwie szkudskim jo. kscia jmcie Sapiehy kanclerza W. W. Ks. Litt., skąd prowizja regularnie opłaca się. Z legacji jp. Jahalkowskiego sumy 2000 kredytowanej jest wjp. Onufremu Białożorowi wojskiemu powiatu upitskiego na zastaw trzech ludzi, z których procent corocznie opłaca.

Z zapisu wjp. Poczobuta podsędka wiłkomierskiego złotych polskich 600

na Mejszymach prawo zastawne. Ale w posesji tej wioski kościół nie ma i śladu nie ma, jeśli ta summa oddana albo nie.

DOKUMENTA

Roku 1626 dn. 26 augusta excerpt z ksiąg archivi diaecesis Vilmensis funduszu przyznanego w Trybunale, którym włóka gruntu i plac w miasteczku na organistę, folwark Żyżmy, wsie Szyłejkany i Bituże kościołowi pogirskiemu zapisuje.

1636 mca 8bra dn. 20 intromisja generalska za prawem funduszowym do całej legacji.

1636 testament wjp. Gabryela Białożora podkomorzego powiatu upitskiego, którym zapisuje kościołowi pół włóki gruntu we wsi Jaczunach.

1637 kopia ograniczenia włóki gruntu na organistę i folwarku Żyżmów.

1667 mca januarii 10 dnia wlewek prawa zastawnego kościołowi pogirskiemu na chłopa w Mejszymach w sumie 600 [l. 101] złotych.

1738 oblig jw. jks. Józefa Sapiehy koadjutora wileńskiego na 500 czerwonych złotych na altarią pogirską zapisany, z listem na przyznanie.

1755 mca januarii 21 dnia prawo zastawne w magdeburii wileńskiej przyznane na trzech chłopów we wsi Grygalach wjp. Onufrego Białożora wojskiego pttu upitskiego w sumie 2000 złotych polskich.

1776 mca lipca 8 dnia excerpt dekretu oczewistego sądów komisji ultimae instantiae za poprzedzoną konstytucją, plebanii pogirskiej wieś Szyłejkany rozgraniczającą z wj. panem Andrzejem Staszewskim stolnikiem powiatu upitskiego.

BIBLIOTEKA

Ksiąg funduszowych żadnych niepodano terażniejszemu plebanowi.

Ten skrypt według modeluszu jo. kscia jmci Massalskiego biskupa wileńskiego a pasterza naszego sporządzony i zweryfikowany przy generalnej wizycie nam, dziekanom, poruczonej, jako jest sprawiedliwy i rzetelnie opisany, do czego własną mą ręką przy przyciśnionej pieczęci podpisałem się. Datt w Pogirach roku 1784 mca februarii 11 dnia.

Ks. Józef Zabielski, kanonik inflantski,
dziekan wiłkomierski, pleban żejmeński¹

L. S. [l. 102]²

¹ Parašo formulė įrašyta dekanu ranka.

² Rankraštyje l. 101v paliktas tuščias.

Stan Konwentu Traskunskiego Imię

Ad Bernardynow mających Curam Animarum
Podczas Wizyty Generalney odemnie Siegza Jozefa
Labielskiego Kanonika Inflantelskiego Dziekana
Witkomińskiego Plebana Leymenskiego sporządzo-
ny y zweryfikowany. Roku 1784 Miesiąca Januari
29 Dnia.

Kościół. Kościół Traskunski Fundowany od Jw. Władysława So-
łotowskiego Podkomorzego Wst. Litt. Roku 1698 Miesiąca
Augusta 26 Dnia. Konstytuowany approbowany po trzech
Konflagracjach wymuowany y dach obryty do czasu temy
z wstarych Dobrodziejow, jest rednal przystoyna Szopa, w
ktorey wszystkie są nabozenstwa odprawiany, Ołtarzów-
nauduie są 5. Jeden wielki pod Tytułem Swiętej Trójcy,
2gi S. Franciszka Serafijnego. 3ci S. Antoniego. 4ty
Najswiętszey Panny Niepokalanej Poczęcia. Te cztery
Obrazy mają Szaty Srebrne. 5ty zaś Najswiętszey Pan-
ny Szkaplerney bez żadney Szaty.

Sprzecz Koscielny. Monstrancya srebrna portacana.
Paszka niewielka cala portacana. Wielichy taloz Orna-
ty Turęckie y powszednie, oraz Bieczna y inny Sprzecz
do Kosciola nalezacy wedlug Rejestru Konwentu tegoż opi-
sanego wszystkie są znajduie kosztalmy y wybormy.

Bractwa. Bractwo jest Najswiętszey Panny Szkaplerney z przy-
mu pozwolone y approbowane przez Jw. Dmę Siegza Lion-
howicza Biskupa Wileńskiego, żadnego Sprzecu, oraz y statuu-
ki to Bractwo nie ma prócz samego tylko nabozenstwa.

Szpital. Szpitalu nie ma, amter na niego Funduszu, jest Ubogi ie-
den na kacie w Miasteczku, y ten żyje z Fatmuzimy.

Parafia. Traskunska Parafia rozległa tylko na ćwierci mile na ued-
nym polu. Graniczy z Parafia Subocką o ćwierci mili. Trou-
pienską o ćwierci mile. Omisztaniską o pół ćwierci mili. Ko-
warską o milę y to Lasami.

Dwor Traskunski Woyd. Ignacego Pietkiewicza Podstaro-
sty Płtu Witkomińskiego medaleko od Miasteczka ma-
wzi 4. 1. Wioska Woydanie na tymie polu. 2do Wioska
3cia Wioska